

Flyktninger og integrering

Kunnskap om politikk
Temahefte 2/2015

«Kunnskap om politikk» er et tilbud fra Senterpartiskolen. Dette er små temahefter som tar opp aktuelle politiske temaer til fordypning og diskusjon i medlemsorganisasjonene, fylkeslag, lokallag, kommunestyregrupper, fylkestingsgrupper. «Kunnskap om politikk» er et fleksibelt studieopplegg, som kan tilpasses og brukes på flere måter.

Temaheftene kan brukes selvstendig, eller de kan settes sammen til et studieopplegg som gjennomføres over tid. Dette heftet handler om *flyktning- og inkluderingspolitikk*.

Hefte er delt i tre kapitler:

- 1. Fakta om flyktninger, innvandring og integrering.
- 2. Senterpartiets politikk på flyktning- og inkluderingsområdet.
- 3. Integrering i praksis – hvordan gjør vi det?

Tips!

Innmelding av kurs i Senterpartiskolen: Det er svært viktig å registrere studietimer. Derfor må alle kursaktiviteter meldes inn i Senterpartiskolen. Innmelding:

www.senterpartiskolen.no Bruk studieplanen *Politisk arbeid i Senterpartiet* hvis heftet brukes som selvstendig studiearbeid. Kommunestyregruppene bruker studieplanen *Arbeid i kommunestyregruppa*.

Heftene i serien "Kunnskap om politikk" kan hentes fra www.senterpartiskolen.no

Antall studietimer og deltagere: For å få godkjent studieopplegg, må det være minst åtte **hele** klokketimer, og minst to deltagere, som er tilstede minst 75 % av tiden. En klokke time inkluderer pause. Tidsbruk kan variere, så her må dere selv justere tidsplan for gjennomføring. Det er tillatt å gjennomføre en liten del av studieopplegget elektronisk, ved bruk av telefon, Skype etc. Alle deltagerne må da være tilstede samtidig.

Frammøteliste og avslutning av kurs

Frammøteliste kan hentes her: www.senterpartiskolen.no

Listen sendes til efy@sp.no snarest etter at studieopplegget er gjennomført.

Kursbevis

Alle som gjennomfører studieopplegget (dvs. er til stede på minst 75 % av tiden) har krav på kursbevis. Kursbeviset kan bestilles fra Senterpartiskolen.

Spørsmål?

Ta kontakt med Senterpartiets Studieforbund, tel. 23 69 01 00/950 72 558

E-post: Elise Fylling, efy@sp.no eller Kristin Madsen, km@sp.no

Temaheftet *Flyktning- og integreringspolitikk* er utgitt av Senterpartiets Studieforbund SpS, Senterpartiskolen november 2015. Det er tatt utgangspunkt i studieheftet *Inkludering og integrering etter 22. juli*, utgitt av SpS i 2011.

Fakta om flyktninger, innvandring og integrering

Kort om flyktning- og asylsituasjonen høsten 2015

«Norge ga totalt 8 800 personer flyktningstatus i 2014. 1 700 av dem var overføringsflyktninger, 2 200 var familiegjenforente til flyktninger, og 4 700 fikk flyktningstatus etter søknad om asyl. I tillegg fikk 180 personer opphold på humanitært grunnlag» Utlendingsdirektoratet UDI, årsrapport 2014.

Ved utgangen av oktober 2015 hadde 21 946 personer søkt om asyl i Norge. Til sammenligning søkte 11 480 personer om asyl i løpet av hele 2014. Oversikten under viser de fire landene med flest asylsøkere: Syria, Afghanistan, Eritrea og Irak. I tillegg kommer gruppen statsløse. UDI antar at det kan komme ca 30 000 asylsøkere innen årsskiftet. Det totale antallet søknader speiler for øvrig de 99 ulike landene som det samlede antall asylsøkere kommer fra. Oversikten viser også den dramatiske utviklingen som har preget nyhets- og mediebildet høsten 2015. Det er verdt å merke seg at dette gjelder *antall asylsøknader*, og at dette bildet ikke sier noe om hvor mange av søkerne som vil få opphold i Norge.

Januar - Oktober 2015: Asylsøknader etter statsborgerskap og måned.

	Jan	Feb	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	Sept	Okt
Totalt, alle asylsøknader:	601	532	537	582	1225	1143	1391	2326	4943	8666
Land m/flest asylsøkere:										
Syria	115	83	76	90	96	178	312	865	2642	3401
Afghanistan	70	40	58	60	148	265	324	448	633	2033
Irak	25	16	12	11	10	22	28	73	552	1347
Eritrea	56	40	57	144	594	226	291	445	409	482
Statsløs	25	24	20	21	22	70	56	76	137	327

Kilde UDI: <http://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylsoknader-etter-statsborgerskap-og-maned-2015/>

UDI har opprettet en egen ressurside, med svar på spørsmål som ofte blir stilt i forbindelse med den store tilstrømning av asylsøkere. Sidene til UDI oppdateres fortløpende med informasjon om utviklingen. Informasjon: <http://www.udi.no/aktuelt/det-okende-antallet-asylsokere/#link-8317>

For å møte den vanskelige situasjonen, ble Arbeiderpartiet, Høyre, FrP, KrF, Senterpartiet og Venstre den 19.11.15 enige om en rekke tiltak for å møte flyktningkrisen gjennom *asylforliket*. I denne avtalen er partiene enige om å gi politisk støtte til å iverksette umiddelbare tiltak for å begrense ankomst av mennesker som ikke har rett til beskyttelse. Partiene er også enige om å fortsette samtaler om for å møte kommunenes situasjon vedrørende mottak og bosetting, samt forbedring av integreringen for personer med rett til opphold. Lenke til avtalen:

<https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/Nyhetsarkiv/Hva-skjer-nyheter/2015-2016/asylforlik/>

Avtalen ble fulgt opp gjennom *Integreringsforliket*, hvor seks av de åtte partiene på Stortinget ble enige om en ny avtale om integrering: <https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/Nyhetsarkiv/Hva-skjer-nyheter/2015-2016/integreringsforlik/>

Viktige ord og begreper

FNs høykommissær for flyktninger - United Nations High Commissioner for Refugees UNHCR
Ble etablert 1950 og har mandat til å koordinere og lede arbeidet med å beskytte flyktninger. Høykommissæren jobber for å ivareta alles rett til å søke asyl og å verne om flyktningers rettigheter. Se: <http://www.fn.no/FN-informasjon/Fond-og-programmer/FNs-hoeykommissaer-for-flyktninger-UNHCR>

Asyl og asylinstituttet

Formålet med asylinstituttet er at mennesker som har grunn til å frykte forfølgelse på bakgrunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en spesiell gruppe skal kunne søke beskyttelse i et annet land. Dette er en *rettighet* alle mennesker har, og er slått fast i FNs flyktningkonvensjon av 1951. Lenke til flyktningkonvensjonen: <http://www.fn.no/Bibliotek/Avtaler/Flyktninger/Flyktningkonvensjonen>

Asylsøker

En asylsøker er en person som ankommer et land uten på forhånd å være anerkjent som flyktning og som leverer en søknad om asyl. Hvis søknaden blir innvilget, endrer personen status og blir flyktning.

Flyktning

Flyktningkonvensjonen definerer en flyktning som en som (1) har rettmessig grunn til å frykte forfølgelse på bakgrunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en spesiell gruppe, (2) befinner seg utenfor sitt eget hjemland og (3) på bakgrunn av frykt ikke kan eller ikke vil være under beskyttelse av hjemlandet. En person som er definert som flyktning, har enten kommet til Norge som overføringsflyktning (se under), eller fått innvilget søknad om asyl.

Overføringsflyktning

Overføringsflyktninger er flyktninger som ankommer forskjellige land etter en godkjenningssordning som administreres av FNs høykommissær for flyktninger. Dette er mennesker som har fått slått fast at de har rettmessig grunn til å frykte forfølgelse i hjemlandet. De har derfor et dokumentert behov for hjelp. Flyktninger som får en slik status, oppholder seg som regel midlertidig i flyktningleire. Stortinget setter en årlig kvote for hvor mange overføringsflyktninger Norge skal ta imot. Dette uttaket organiseres av UDI og FNs høykommissær for flyktninger. Overføringsflyktninger kalles også for *kvoteflyktninger*. Diskusjonen som har gått om hvorvidt Norge skal ta imot 8 000 eller 10 000 flyktninger, gjelder denne kategorien flyktninger.

Innvandrere

En innvandrere er definert som en person som har bosted i Norge, men som enten er født i utlandet eller har foreldre som begge er født i utlandet. Dette gjelder uavhengig av hvor en er statsborger.

Utlending

Ifølge utlendingsloven er en utlending en som ikke er norsk statsborger.

Familieinnvandring

Utenlandske borgere kan få tillatelse til å bo i Norge hvis de er i familie med nordmenn, eller utenlandske borgere med lovlig opphold i Norge. Tillatelse gis først og fremst til nær familie som ektefelle, registrert partner, samboer i minimum to år og barn under 18 år.

Det stilles som regel krav om at en er økonomisk forsørget.

Arbeidsinnvandrere

En arbeidsinnvandrer er en innvandrer som kommer med arbeid som motivasjon. De fleste EØS/EU-borgere trenger ikke lenger tillatelse for å arbeide i Norge. Dette har økt antall arbeidsinnvandrere, men samtidig redusert antall arbeidstillatelser som blir gitt. Arbeidsinnvandring fra land utenfor EØS/EU er strengt regulert, og borgere fra disse landene vil bare få arbeidstillatelse på bakgrunn av spesiell kompetanse.

Oppholdstillatelse

Dette er en tillatelse til å oppholde seg i Norge ut over tre måneder. Borgere i de nordiske landene trenger ikke oppholdstillatelse for å bo og arbeide i Norge. Fra og med 1.oktober 2009 trenger heller ikke EU/EØS-borgere slik tillatelse. Denne endringen bygger på et EU-direktiv som skal sikre fri rett til bevegelse innenfor EU/EØS-området.

Introduksjonsprogram

Nyankomne innvandrere har rett og plikt til å delta på introduksjonsprogram i to år med mulighet for utvidelse til tre år. Programmet har som formål å gi grunnleggende ferdigheter i norsk, innsikt i samfunnsliv og forberede deltakelse i yrkesliv.

Institusjoner

Utlendingsdirektoratet (UDI)

UDI har sammen med politiet ansvar for å behandle søknader om ulike typer oppholds- og arbeidstillatelser i Norge. UDI har ansvar for driften av asylmottak ved å kjøpe mottaksdrift av organisasjoner, kommuner eller kommersielle aktører. Mer informasjon: www.udi.no

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)

IMDi skal iverksette regjeringas integreringspolitikk, og bistå kommunene med integreringsarbeidet. IMDi skal blant annet bidra til arbeid med bosetting, arbeid- og utdanningsmuligheter, tilrettelegging av offentlige tjenester, forhindre tvangsekteskap, forvalte tilskudd og være et rådgivende organ for aktører som jobber med integrering. IMDi har Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet som fagdepartement. Mer informasjon: www.imdi.no

Utlendingsnemda (UNE)

UNE er et uavhengig organ og behandler klager på UDIs vedtak. Nemdas praksis er retningsgivende for UDI. UNE er administrativt underlagt Justis- og politidepartementet.

Mer informasjon: www.une.no

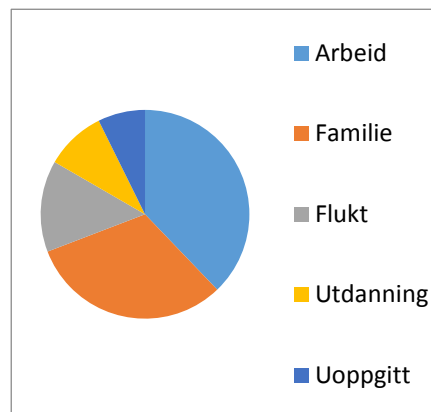
Politiets utlendingsenhet (PU)

PU registrerer asylsøkere og undersøker asylsøkerens identitet. PU har ansvar for utsendelser ved avslag på asylsøknader. Mer informasjon: https://www.politi.no/politiets_utlendingsenhet/

Fakta – nøkkeltall om innvandringer, asylsøkere og flyktninger

Innvandring og utvandring

- Ved inngangen til 2015 var det 804 963 innvandrere i Norge.
- Polakker utgjør den største gruppa med nesten 100 000 innvandrere.
- Svensker utgjør nest største gruppa, fulgt av litauere
- I 2014 ble det registrert 70 030 innvandringer og 31 875 utvandring. Norske statsborgere som flytter ut eller inn i landet, teller med i denne statistikken.
- I 2014 var *nettoinnvandringen* på 38 156 personer. Det er flest som kommer fra Polen, fulgt av Litauen og Eritrea. Se SSB: https://www.ssb.no/_image/224858/label/

Innvandringsbakgrunn 2014

- 34 200 EØS-borgere registrerte seg for å arbeide i Norge i 2014. Den største gruppen er fra Polen.
- 11 100 personer fikk tillatelse til familieinnvandring. Drøyt 40 prosent var barn som kom for å bo sammen med foreldrene sine.
- 8 400 kom i forbindelse med studier. 3 700 av disse kom fra land utanfor EØS-området, flest studenter kom fra Kina, USA og Russland.

Asylsøknader

11 500 personer *søkte* om asyl i Norge i 2014, litt færre enn året før. Antallet enslige mindreårige asylsøkere økte med 13 prosent fra 2013 til 2014.

Flukt

6 600 personer fikk beskyttelse i 2014. Blant disse var 4 900 asylsøkere og 1 700 overføringsflyktninger.

Hvordan går det med integreringen?

Selv om det finnes en del utfordringer, blant annet mellom ulike grupper av innvandrere, går det ganske bra med integreringen i Norge. Integreringen er bedre enn i mange andre land. Graden av sysselsetting er høy, og det er mindre forskjell mellom innvandrere og øvrig befolkning enn i de fleste europeiske land. Levekårene er også gode sammenliknet med andre land. Se Integrerings- og mangfoldsdirektoratet IMDi : <http://www.imdi.no/Nyheter/2015/Hvordan-gar-det-med-integreringen/>

Sårbare grupper

Barn, kvinner og funksjonshemmede er spesielt sårbare i en flyktningsituasjon. De er sårbare under selve flukten, og i leir og mottak. Det er derfor grunn til å være spesielt oppmerksom på denne sårbarheten. Lenker til mer informasjon:

"På flukt er du hjelpeløs som kvinne" Artikkel i Aftenposten, 29.10.2015:

<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/--Pa-flukt-er-du-hjelpelos-som-kvinne-8195544.html>

Om flyktninger og innvandrere med særskilte behov, IMDI-rapport:

<http://www.imdi.no/Documents/Rapporter/Litteraturstudie.pdf>

Helsesituasjonen til barn på flukt, rapport fra Barneombudet: http://barneombudet.no/wp-content/uploads/2014/03/Helse_p%C3%A5_barns_premisser_Del3_Kap2.pdf

Lenker til kilder:

UDI, statistikk om innvandring: <http://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/>

Statistisk Sentralbyrå: <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere>

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet IMDi: <http://www.imdi.no/>

Statistikkverktøy fra IMDi: <http://www.imdi.no/om-imdi/aktuelt-na/lanseringsseminar-for-nytt-statistikkverktoy/>

Til diskusjon

- Hva er forskjellen på "innvandrere" og "utlending"? Kan "flyktning" og "asylsøker" brukes om hverandre i alle sammenhenger? Hvilke begrep eller tall er det som bevisst og ubevisst brukes feil i den norske debatten?
- Innvandring deles i tre hovedgrupper. Hvilke hensyn og institusjoner regulerer innvandring for disse gruppene? Kan Norge fritt regulere alle former for innvandring?
- Hvis en som har søkt asyl bryter loven i Norge og risikerer forfølgelse i eget hjemland, og i de mest ekstreme tilfeller dødsstraff, kan vi da forsvare å sende denne personen tilbake? Hvordan bryter dette med asylinstituttet?

Illustrasjonsfoto: Morguefile.

2. Senterpartiets politikk på flyktning- og integreringsområdet

Senterpartiets flyktning- og integreringspolitikk er omtalt i Senterpartiets prinsipp- og handlingsprogram for stortingsperioden 2013 til 2017, på sidene 31-32 og 49-50.

Senterpartiet ønsker rettferdig utjevning mellom sosiale grupper, mellom regioner og mellom fattige og rike land i verden. Denne utjevningen bør skje i skjæringspunktet mellom markedet, frivilligheten og det offentlige.

Rettferdig fordeling er en av grunnpilarene i den norske velferdsstaten. Mennesker som har like økonomiske og sosiale muligheter vil møtes på mange arenaer og danne fellesskap. Dette skaper tillit og samhold i samfunnet. Dette vil Sp arbeide for å opprettholde gjennom vår norske arbeids-, velferds- og skattemodell.

(Senterpartiets verdigrunnlag)

Asylpolitikk

Senterpartiet vil ha en konsekvent asylpolitikk der rettssikkerhet og menneskerettigheter ivaretas. Senterpartiet vil videreføre hovedlinjene i den nye utlendingsloven som trådte i kraft i 2010. Et godt lovverk og en forutsigbar praksis skal være grunnstammen i asylpolitikken. Senterpartiet ønsker en klar praksis slik at man ikke gjennom uklare signaler bidrar til økt tilstrømning av mennesker som ikke har grunnlag for beskyttelse, og som dermed ikke får opphold. Dette vil bidra til å redusere antall grunnløse asylsøknader og behandlingstiden i asylforvaltningen, noe som vil komme dem med beskyttelsesbehov til gode.

Senterpartiet er opptatt av at barns beste blir tillagt spesiell vekt i oppholdssaker. Norge må følge FNs barnekonvensjon. Utlendingsmyndighetene må organiseres på en måte som sikrer en rask og forsvarlig saksbehandling og at den enkeltes rettssikkerhet ivaretas. Ventetida på asylmottak må gjøres meningsfylt og kortest mulig.

Vi må motvirke at personer oppholder seg ulovlig i Norge. For å ivareta folks alminnelige rettsoppfatning må lovverket styrkes når det gjelder å håndtere utlendinger som representerer en sikkerhetsrisiko, eller utgjør en fare for samfunnet eller enkeltpersoner.

I tilfeller der utenlandske statsborgere med opphold i Norge utgjør en fare for rikets sikkerhet eller bidrar til terrorvirksomhet i inn- eller utland, kan det oppstå et motsetningsforhold mellom internasjonale forpliktelser, nasjonal lovgivning og hensynet til nasjonal sikkerhet. Det er viktig at asylinstituttets legitimitet i befolkningen ivaretas ved at det i praksis beskytter dem som har behov for beskyttelse, og ikke misbrukes for andre formål. Derfor vil vi etterstrebe å utvikle en lovgivning som ivaretar våre internasjonale forpliktelser, nasjonale bestemmelser og samtidig gir mulighet til å kunne reagere mer effektivt mot misbruk av asylinstituttet enn tilfellet er i dag.

Senterpartiet vil:

- føre en flyktning- og asylpolitikk som bygger på våre internasjonale forpliktelser og anbefalinger fra FNs høykommissær for flyktninger
- redusere saksbehandlingstiden i utlendingsforvaltningen samtidig som rettssikkerheten ivaretas
- styrke innsatsen for å håndtere utlendinger som representerer en sikkerhetsrisiko
- sikre god oppfølging av enslige mindreårige asylsøkere
- øke antall kvoteflyktninger til 1500
- sette tak på antall ankemuligheter i utlendingsforvaltningen for å sikre at asylsøkere med avslag på søknader raskere forlater Norge

Innvandring

Senterpartiet vil føre en innvandringspolitikk som setter menneskeverd i fokus og der enkeltmennesket har klare rettigheter og plikter. Ethvert individ som søker asyl og opphold i Norge, skal ha trygghet for at rettsikkerheten ivaretas og at en får oppfylt sine rettigheter som individ.

Arbeidsinnvandring til Norge utgjør et betydelig bidrag til befolkningsoverskuddet i alle regioner. Den utgjør en viktig faktor i norsk økonomi, samtidig som det stiller oss overfor nye utfordringer når det kommer til hvordan velferdsstaten skal innrettes.

Den totale innvandringen må ikke være høyere enn at det kan håndteres ved løpende integrering og innenfor vår eksisterende og framtidige infrastruktur. Vi må unngå at den totale innvandringen skjer raskere enn vi kan tilby skoler, veier, kollektivtransport og boliger. De kommende år må den totale innvandringen i pressområder reduseres.

Arbeidsinnvandring

Arbeidsinnvandring har i løpet av de siste tiårene gitt et positivt bidrag til norsk økonomi og velferdsutvikling. Senterpartiet ønsker å legge til rette for at arbeidsinnvandringen styres til alle regioner av landet for å bidra til næringsliv og aktivitetsvekst. I dag består nettoinnflyttingen til Oslo-regionen først og fremst av innvandring. Å kanalisere denne delen av befolkningsveksten til andre regioner er nødvendig for å sørge for god regional balanse i bosetting og næringsutvikling på sikt. Vi mener at arbeidsinnvandring til Norge må være basert på behovene i norsk arbeidsliv så langt det lar seg gjøre. Konkret betyr dette at vi ønsker en strengt regulert arbeidsinnvandring fra land utenfor EØS, der kravene til blant annet spesialistkompetanse må følges strengt.

Eksport av velferdsordninger til EØS-området representerer en utfordring for de norske velferdssystemene ettersom store befolkningsgrupper opparbeider seg velferdsrettigheter etter kort tids opphold i Norge. På sikt utfordrer dette bærekraften til det norske velferdssystemet. Senterpartiet stiller spørsmål ved innretningen på ordningene og mener det er behov for innstramming og å utfordre EØS-avtalen på dette området.

Det er tendenser til at arbeidsinnvandring utfordrer lønnsdannelsen i Norge, spesielt i yrker der man ikke trenger å beherske norsk som arbeidsspråk. Vi mener at norske myndigheter må regulere arbeidslivet best mulig for å unngå dette.

Integrering skjer lokalt

Senterpartiet vil føre en integreringspolitikk som er bygget på at enkeltmennesket har tydelige rettigheter og klare plikter. Vårt mål i integreringspolitikken er at innvandrere får gode norskkunnskaper, at voksne kommer raskt i arbeid og at barn raskt begynner på skole eller i barnehage for å bli en del av det norske samfunnet.

Senterpartiet mener at nøkkelen til integrering ligger i aktivitet – i arbeidslivet, på skolen og i lokalsamfunnet. Derfor bør det legges opp til at innvandrere så raskt som mulig bosetter seg i en kommune, får et tjenlig bosted, deltar på introduksjonsprogram, lærer norsk og kommer ut i jobb eller starter på utdanning. Velferdsordninger som er rettet mot innvandrere eller som i stor grad benyttes av innvandrere bør være aktivitetsbaserte for å hindre passivisering. Likestilling er en helt fundamental del av integreringen og deltakelsen i det norske samfunnet. Det norske samfunnet er bygd opp rundt toinntektsfamilier. Å sikre at også innvandrerfamilier blir toinntektsfamilier er det viktigste enkelttiltaket for å hindre fattigdom i innvandrerbefolkningen.

Integrering er en tosidig prosess som både nyankomne og de som bor i lokalsamfunnet fra før må bidra til dersom den skal lykkes. Det er gjennom gjensidig respekt man legger til rette for at innvandrere kan bidra med sine ressurser og kompetanse i samfunns- og yrkesliv.

Frivillige organisasjoner kan og bør brukes i integreringsarbeidet. Familier som er nyankomne i et samfunn kan i en periode trenge ekstra oppfølging. Integrering stiller derfor krav til god samhandling mellom etater som barnehagene, skole, helsevesen og sosialtjeneste.

Senterpartiet mener at integrering går raskere og enklere i små lokalsamfunn. Derfor mener vi at det er viktig at nasjonale myndigheter stimulerer til spredt bosetting av innvandrere i hele landet.

Senterpartiet vil:

- styrke kommunenes økonomiske motivasjon til å ta imot flyktninger
- at vertskommunetilskuddet og integreringstilskuddet skal dekke kommunenes reelle utgifter
- at det skal være frivillig for kommunene å ta imot flyktninger. Dersom ventetiden for bosetting blir uakseptabel, må kommunene og sentrale myndigheter sammen finne løsninger som sikrer den enkelte flyktning rask tilknytning til fellesskapet i et egnet lokalsamfunn
- ha gratis kjernetid for alle femåringer i barnehager i områder med stor minoritetsandel i befolkningen
- gjøre idrett og kultur til en viktig arena for integrering av minoriteter
- gi innvandrere god norskopplæring
- at statsborgerskap krever bestått norsk språktest og samfunnsfagtest

Lenker:

Senterpartiets prinsipp- og handlingsprogram 2013 -2017:

<http://www.senterpartiet.no/partiprogrammet/>

Senterpartiets verdigrunnlag: <http://www.senterpartiet.no/verdigrunnlag/category15087.html>

3. Integrering i praksis – hvordan gjør vi det?

Integrering lokalt – et eksempel fra Dovre kommune

Av Bengt Fasteraune, ordfører

Omfanget av innvandring i Dovre

Dovre er en kommune med totalt ca 2770 innbyggere. Innvandring fra østeuropeiske og ikke-vestlige land startet for alvor på denne siden av århundreskiftet og har tiltatt. De det gjelder, er i stor grad polske arbeidsinnvandrere, asylsøkere og bosatte asylsøkere fra Dovre statlige mottak, etablert i 2008. Dette og annen tilflytting gjør at vi i barnehage, skole og forøvrig i lokalsamfunnet har ti til femten opprinnelsesland representert. Samlet dreier det seg om ca 100 personer i asylmottak og ca 50 utenom mottaket.

Erfaringer i forbindelse med innvandring

Når det gjelder asylsøkere, har arbeidstrening i lokalsamfunnet vist seg avgjørende viktig for kontakten mellom beboere og lokalbefolkning. Mottaket har etablert en ordning der asylsøkere kan leies rimelig inn til småjobber. Dette tilbudet har folk i nærmiljøet benyttet seg av, og mangt et hus er blitt malt og forefallende arbeid utført av dem etter at mottaket ble etablert. I tillegg til jobb, har disse asylsøkerne ofte opplevd å bli tatt med i sosiale sammenhenger, på turer o.l. av dem de har arbeidet hos. Gjennom dette har kontakt og gjensidig forståelse oppstått og fått utvikle seg. Erfaringen er at arbeidstrening har åpnet opp for asylsøkernes deltakelse i lokalsamfunnet og banet veien for forståelse for at de er like arbeidsomme og dyktige som fastboende.

I tillegg til å gi tilbud om arbeidstrening, har lokalbefolkningen et generelt ønske om at asylsøkerne skal føle seg vel hos oss. Det kan illustreres gjennom følgende tiltak:

Bygdekvinnelaget i samarbeid med mottaket har to ganger invitert beboerne på mottaket på setertur. Beboerne blir busset inn til setergrenda. Utstyrt med niste og kaffe på termos bærer det ut på tur i fjellheimen. Vel tilbake på setra, blir det servert varm mat og avsluttet med kaker og kaffe. Det fortelles at mange er spreke og ivrige og at hyggefaktoren på disse turene har vært høy. Asylsøkerne blir også tatt med på turer av andre lokale aktører. Og både enkeltpersoner og lag og foreninger besøker mottaket med musikk, mat og underholdning. Som tillegg til mottakets egne tiltak for aktivisering av beboerne, som strikkekafè, svømming, fotball, ski, dans, korps og gitarkurs, utgjør dette kjærkomne avbrekk i en ofte monoton hverdag for beboerne.

Tidligere asylsøkere som nå er bosatt i kommunen, synes å ha hatt fordel av det gode samarbeidet mellom lokalsamfunnet og asylmottaket mens de bodde der. De har fått med seg kunnskap om barnehage, skole, helsevesen og andre offentlige institusjoner og kontakter som de kan ha nytte av i sitt nye liv. Kommunens flyktning- og boligkonsulent støtter opp, blant annet med å formidle kontakt mellom innvandreren og lokale tilbud som kulturskole, idrettslag og andre tilbud som kan møte innvandrerenes interesser.

Integrering av arbeidsinnvandrere utgjør en annen type utfordring enn asylsøkere. Hovedtyngden av arbeidsinnvandrerne i vår kommune har en relativt lik kulturbakgrunn, men ingen felles arena for møtet med lokalbefolkningen slik som asylsøkerne har. Forutsetningene for lokalbefolkningen til å komme i kontakt med dem blir derfor endret, og det samme blir arbeidsinnvandrerens muligheter til kontakt den andre veien. Erfaringene så langt er at den største gruppen arbeidsinnvandrere - ofte familier - gjerne søker sammen sosialt og at de i liten grad legger vekt på å lære norsk og få norske venner. Det siste gjelder dessverre ikke sjelden også barna. Barnas norskkunnskaper forsøker lokale myndigheter å bedre ved å tilby barnehageplass og ekstra hjelp i barnehage og skole. I samarbeid med nabokommunen, organiseres det frivillige norskkurs for voksne arbeidsinnvandrere.

Sammenfattende er erfaringene våre i forbindelse med innvandring i kommunen positive:

- Lokalsamfunnet vårt er blitt tilført en ny, spennende dimensjon og nye ressurser.
- De som kommer, tilpasser seg livet og reglene i lokalsamfunnet. De som er i arbeid, blir beskrevet av lokalbefolkningen som "snille, trivelige, glad for å få jobbe".
- Det er ingen kriminalitet knyttet til innvandring, som fryktet.

Men noen utfordringer er det:

- Det er utfordringer forbundet med å tilpasse språkopplæringen - elevenes bakgrunn kan spenne fra universitetsutdanning hos voksne til analfabetisme.
- Det er store individuelle ulikheter når det gjelder graden av integrering. Å oppnå at barn av enkelte arbeidsinnvandrere begynner i barnehage - for språklæringens del ikke minst - er en utfordring.
- Behovet for bl.a. helsetjenester og bibliotekjenester har økt betraktelig.

Viktig i praktisk integreringsarbeid

Graden av oppnådd integrering står og faller etter vårt syn med de involvertes holdninger til hverandre. Å være forutinntatt og ha negative forventninger til den andre, er et dårlig utgangspunkt for integrering.

Vi har grunn til å forvente at den som kommer er "en vanlig person", riktignok i blant med vanskelig bagasje, men i utgangspunktet i stand til å finne løsninger og greie seg selv. For den som kommer, er det erfaringsmessig viktigst at noen i lokalsamfunnet *er der*, er tilgjengelig for ham/henne. Det gjelder å være nær og oppmerksom når vedkommende kan trenge bistand. Målet er at innvandrerens skal skape seg en god plattform slik at hun/han kan bli likeverdige deltakere i det norske samfunnet. Det er kanskje en god idé ganske enkelt å ta utgangspunkt i hvordan vi selv ville likt å bli behandlet som nyinnflyttet i et fremmed land.

Negative holdninger har en tendens til å endre seg til det bedre i møtet mellom mennesker. Det å skape muligheter for møtet mellom innvandrerens og lokalbefolkningen, er derfor av avgjørende betydning for integreringen. Et like viktig grunnlag for positive forventninger, er eksponering av innvandrerens som ressurs i lokalsamfunnet. Det finnes et mangfold av kunnskaper, talenter og erfaringer blant dem.

Eksempler fra Dovre er innvandrerkvinnen fra Somalia som er blitt viden kjent for sine kokkekunster og mannen fra Eritrea som høyt utdannet realist fungerte som matematikklærer på ungdomsskolen fram til familien ble bosatt et annet sted i landet.

Bruk innvandrere som har bodd i landet en stund som ressurs i arbeidet med å hjelpe nyankomne innvandrere. De som har bodd her over tid, har gjort verdifulle erfaringer som vil komme de nye til nytte.

Læring av det norske språket er et helt nødvendig grunnlag for integrering for alle innvandrere - også for barna. Ungene må derfor skaffes plass i barnehage og skole fortrest mulig etter ankomst. Samvær med norsktalende barn er det viktigste for språklæringen, det gjelder både barnehage og skole.

Illustrasjonsfoto: Silje Næsgaard

Til diskusjon

- Hvordan kan flyktninger trekkes inn i nærmiljøet?
- Hvordan kan vi legge til rette slik at innvandrere lett kan treffe lokalbefolkningen, for å lære norsk og skaffe seg nettverk?
- Hvilken rolle kan frivillige lag og organisasjoner spille i integreringsarbeidet?
- Hva gjør vi når sportsutstyr, medlemskontingent og manglende info om muligheter blir et hinder for deltagelse?
- Hvordan oppnår vi integrasjon når det oppholder seg flere innvandrere fra en kultur på et sted?
- Noen mannlige innvandrere har lite forståelse for kvinnenes likestilling i det norske samfunnet. Også kvinnelige innvandrere kan mangle kjennskap til dette. Hvordan håndterer vi dette?
- Hvordan skal vi øke innvandrerkvinnenes deltakelse i arbeidsliv og sosial aktivitet i lokalsamfunnet?
- Er det lettere å integrere innvandrere i små lokalsamfunn?

Frivilligheten

I Norge har frivilligheten en stor og viktig plass i samfunnet. De fleste av oss, ca 70 % av befolkningen, er medlem i en eller flere organisasjoner. Idrettslaget, sangkoret, bygdekvinnelaget, husflidslaget og andre organisasjoner er gode møteplasser. Derfor trenger vi ikke lage nye arenaer for integrering, fordi disse allerede finnes i alle lokalsamfunn. Men vi må kanskje lage nye aktiviteter og samarbeide tettere med andre om ulike tilbud, slik at vi kan åpne opp for nye grupper. Kanskje trenger vi også ideer til aktiviteter, og kanskje har vi behov for å lære mer om hvordan vi kan få til inkludering i praksis.

Illustrasjonsfoto: Morguefile

De fleste kommuner har en Frivillighetsentral, som formidler kontakt mellom frivillige aktører og som kan koordinere og bidra til ulike aktiviteter. Det finnes mange erfaringer, og mye informasjon som kan deles. Under er det samlet noen lenker til organisasjoner som arbeider med integrering, og hvor det går an å hente inspirasjon og ideer.

Noen lenker til kunnskap, ideer og inspirasjon:

Norges Frivillighetsentraler: <http://frivilligsentral.no/?pageslug=hjem-3895>

Frivillighet Norge: *Knekk inkluderingskoden - Inspirasjonsbank for frivilligheten:*
<http://inkluderingskoden.no/>

Idèbanken: *inkludering i arbeidslivet:*
<http://www.idebanken.org/inspirasjon>

Mangfold og inkludering – ressurside LNU (Norges Barne- og ungdomsorganisasjoner):
<http://www.lnu.no/kompetanse/ressurser/inkludering/>

Rapport fra Friluftsrådernes Landsforbund: *Friluftsliv og etnisk mangfold, hvorfor og hvordan – helt enkelt:* <http://www.friluftsrad.no/file=7314>

Norges Idrettsforbund, inkludering: <https://www.idrettsforbundet.no/tema/inkludering-i-idrettslag/>

Voksenopplæringsforbundet: <http://www.vofo.no/>

EGNE NOTATER:
